

Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (tretia komora)

zo 17. septembra 2014*

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania — Ochrana finančných záujmov Únie — Nariadenie (ES, Euratom) č. 2988/95 — Článok 3 — Konanie o nezrovnalostiach — Európsky poľnohospodársky usmerňovací a záručný fond (EPUZF) — Vymáhanie neoprávnene získaných vývozných náhrad — Premlčacia doba — Uplatnenie dlhšej vnútroštátnej premlčacej doby — Všeobecná premlčacia doba — Správne opatrenia a sankcie“

Vo veci C-341/13,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Supremo Tribunal Administrativo (Portugalsko) zo 17. apríla 2013 a doručený Súdnemu dvoru 24. júna 2013, ktorý súvisí s konaním:

Cruz & Companhia Lda

proti

Instituto de Financiamento da Agricultura e Pescas IP (IFAP),

SÚDNY DVOR (tretia komora),

v zložení: predseda tretej komory M. Ilešič, sudcovia C.G. Fernlund, A. Ó Caoimh, C. Toader (spravodajkyňa) a E. Jarašiūnas,

generálny advokát: P. Mengozzi,

tajomník: A. Calot Escobar,

so zreteľom na písomnú časť konania,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

- Cruz & Companhia Lda, v zastúpení: P. Sousa Machado a F. Duarte Geadá, advogados,
- portugalská vláda, v zastúpení: L. Inez Fernandes a M. Moreno, splnomocnení zástupcovia,
- Európska komisia, v zastúpení: D. Triantafyllou a P. Guerra e Andrade, splnomocnení zástupcovia,

so zreteľom na rozhodnutie prijaté po vypočutí generálneho advokáta, že vec bude prejednaná bez jeho návrhov,

vyhlásil tento rozsudok

* Jazyk konania: portugalcina.

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článkov 3 až 5 nariadenia Rady (ES, Euratom) č. 2988/95 z 18. decembra 1995 o ochrane finančných záujmov Európskych spoločenstiev (Ú. v. ES L 312, s. 1; Mim. vyd. 01/001, s. 340).
- 2 Tento návrh bol predložený v rámci sporu medzi spoločnosťou Cruz & Companhia Lda (ďalej len „Cruz & Companhia“) a Instituto de Financiamento da Agricultura e Pescas, IP (Inštitút pre financovanie poľnohospodárstva a rybolovu, ďalej len „IFAP“) vo veci daňovej exekúcie týkajúcej sa vymáhania vývozných náhrad za víno, ktoré Cruz & Companhia neoprávnene získala počas hospodárskeho roka 1995.

Právny rámec

Právo Únie

Nariadenie č. 2988/95

- 3 Tretie odôvodnenie 3 nariadenia č. 2988/95 stanovuje:

„keďže podrobné pravidlá upravujúce toto decentralizované spravovanie a monitoring ich využitia podliehajú rozdielnym podrobným predpisom podľa príslušných politík spoločenstva; keďže sa však treba brániť vo všetkých oblastiach činom, ktoré poškodzujú finančné záujmy [Únie]“.

- 4 V piatom odôvodnení tohto nariadenia sa uvádza, že „protiprávne konanie a správne opatrenia a sankcie, ktoré sa naň vzťahujú, sú ustanovené v odvetvových predpisoch v súlade s týmto nariadením“.

- 5 Podľa článku 1 uvedeného nariadenia:

„1. Na účely ochrany finančných záujmov [Únie] sa týmto prijíma všeobecná úprava týkajúca sa jednotných kontrol a správnych opatrení a sankcií, ktoré sa týkajú protiprávneho konania s ohľadom na právo [Únie].

2. „Nezrovnalosť“ je akékoľvek porušenie ustanovenia práva [Únie] vyplývajúce z konania alebo opomenutia hospodárskeho subjektu, dôsledkom čoho je alebo by bolo poškodenie všeobecného rozpočtu [Únie] alebo rozpočtov [ňou] spravovaných, buď zmenšením, alebo stratou výnosov plynúcich z vlastných zdrojov vyberaných priamo v mene [Únie] alebo neoprávnenou výdavkovou položkou.“

- 6 Článok 3 ods. 1 a 3 tohto istého nariadenia stanovuje:

„1. Premlčacia doba konania je štyri roky od času spáchania nezrovnalosti uvedenej v článku 1 ods. 1. Odvetvové predpisy však môžu ustanoviť kratšie obdobie, ktoré však nesmie byť kratšie ako tri roky.

...

Premlčacia doba sa prerušuje pri akomkoľvek akte príslušného orgánu, o ktorom je daná osoba upovedomená a týka sa vyšetrovania alebo právneho konania v súvislosti s nezrovnalosťou. Premlčacia doba začína plynúť znova po každom akte prerušenia.

...

3. Členské štáty si zachovávajú možnosť uplatňovať dlhšie doby a lehoty ako tie, ktoré sú ustanovené v odsek[u] 1...“

7 Podľa článku 4 nariadenia č. 2988/95:

„1. Je všeobecným pravidlom, že pri akejkoľvek nezrovnalosti sa neprávom získaná výhoda odníme:

— povinnosťou zaplatiť alebo vrátiť dlžné alebo neprávom získané sumy,

...

2. Uplatnenie opatrení uvedených v odseku 1 sa obmedzí na zrušenie poskytnutej výhody chody [výhody zvýšenej – *neoficiálny preklad*], ak je tak ustanovené, na úrok [o úrok – *neoficiálny preklad*] určený na základe paušálnej sadzby.

...

4. Opatrenia ustanovené v tomto článku sa nepovažujú za tresty [sankcie – *neoficiálny preklad*].“

8 Článok 5 tohto nariadenia stanovuje:

„1. Úmyselná nezrovnalosť alebo nezrovnalosť spôsoben[á] nedbanlivosťou môžu mať za následok tieto správne sankcie:

a) zaplatenie správnej pokuty;

b) zaplatenie sumy väčšej ako sú sumy neprávom získané alebo neuhradené a prípadne úroky...;

c) celkové alebo čiastočné odňatie výhody poskytnutej na základe právnych predpisov spoločenstva, aj keď mal subjekt neprávom úžitok len z časti takej výhody;

...

g) iné sankcie čisto ekonomickej povahy, zodpovedajúce svojou povahou a rozsahom, ktoré sú ustanovené odvetvovými právnymi predpismi prijatými Radou s ohľadom na špecifické požiadavky daných odvetví a v súlade s uplatňovaním právomocí zverených Komisii Radou.

2. Bez ohľadu na ustanovenia upravené v odvetvových právnych predpisoch existujúcich v čase nadobudnutia účinnosti tohto nariadenia, za iné nezrovnalosti môžu byť udelené len sankcie, ktoré nie sú rovnocenné s trestnými sankciami a ustanovuje ich odsek 1, za predpokladu, že tieto sankcie sú nevyhnutné na zabezpečenie riadneho uplatnenia právnych predpisov.“

9 Podľa článku 11 nariadenia č. 2988/95 toto nariadenie nadobudlo účinnosť 26. decembra 1995.

Nariadenie (EHS) č. 729/70

10 Článok 1 ods. 1 nariadenia Rady (EHS) č. 729/70 z 21. apríla 1970 o financovaní spoločnej poľnohospodárskej politiky [*neoficiálny preklad*] (Ú. v. ES L 94, s. 13), zmeneného a doplneného nariadením Rady (ES) č. 1287/95 z 22. mája 1995 (Ú. v. ES L 125, s. 1, ďalej len „nariadenie č. 729/70“), stanovoval, že Európsky poľnohospodársky usmerňovací a záručný fond (EPUZF) je súčasťou rozpočtu Únie a pozostáva z dvoch sekcií, a to zo záručnej sekcie a z usmerňovacej sekcie. Podľa odseku 2 uvedeného článku záručná sekcia okrem iného financuje náhrady pri vývoze do tretích krajín.

11 Článok 2 ods. 1 tohto nariadenia stanovoval:

„Podľa článku 1 ods. 2 písm. a) sú financované náhrady pri vývoze do tretích krajín poskytované podľa predpisov [práva Únie] v rámci spoločnej organizácie poľnohospodárskych trhov.

...“ [neoficiálny preklad]

12 Článok 4 uvedeného nariadenia znel takto:

„1. Každý členský štát oznámi Komisii:

a) orgány, úrady a agentúry, ktoré akreditoval na vyplácanie výdavkov uvedených v článkoch 2 a 3 (ďalej iba ‚platobné agentúry‘).

...

3. Každý členský štát oznámi Komisii [konkrétne] informácie... o platobných agentúrach, [a to] ich názov a stanovy, administratívne a účtovné podmienky a podmienky vnútornej kontroly, za ktorých sa uskutočňujú platby súvisiace s vykonávaním predpisov [práva Únie] v rámci spoločnej poľnohospodárskej politiky, [ako aj] udelenie akreditácie.

Komisia bude bezodkladne informovaná o všetkých zmenách týchto skutočností.

...“ [neoficiálny preklad]

13 Článok 5 nariadenia č. 729/70 upravoval spôsob, akým Komisia v rámci postupu schválenia účtov EPUZF schvaľovala preddavky poskytnuté vnútroštátnymi orgánmi, úradmi a agentúrami uvedenými v článku 4 toho istého nariadenia, a v tomto ohľade najmä stanovoval, že rozhodnutie o schválení účtovnej závierky sa týka úplnosti, presnosti a správnosti predložených účtov.

14 Článok 5 ods. 2 písm. c) tohto nariadenia spresňoval, že Komisia:

„rozhoduje, ktoré výdavky majú byť vylúčené z financovania z prostriedkov [Únie] podľa článkov 2 a 3, pokiaľ zistí, že tieto výdavky neboli vynaložené v súlade s predpismi [práva Únie].

Pred prijatím rozhodnutia o odmietnutí financovania sa písomne oznámia výsledky kontrol Komisie a odpovede príslušného členského štátu a obe strany následne vyvinú úsilie dosiahnuť dohodu o ďalšom postupe.

Ak nedôjde k dohode, členský štát môže v lehote štyroch mesiacov požiadať o začatie konania na zmierenie stanovísk oboch strán, ktorého výsledky sú predmetom správy zaslanej Komisii, ktorá ju pred rozhodnutím o zamietnutí financovania preskúma.

Komisia posúdi sumy, ktoré sa majú vylúčiť, predovšetkým s prihliadnutím na význam zisteného nesúladu. Komisia vezme do úvahy povahu a závažnosť porušenia predpisov, ako aj finančnú ujmu spôsobenú [Úniou].

Zamietnutie financovania sa nemôže týkať výdavkov vynaložených viac než dvadsaťštyri mesiacov predtým, ako Komisia danému členskému štátu písomne oznámila výsledky týchto kontrol. Toto ustanovenie sa však neuplatňuje na finančné následky:

— nezrovnalostí v zmysle článku 8 ods. 2,

— týkajúce sa vnútroštátnej pomoci alebo porušenia predpisov, v dôsledku ktorých došlo k začatiu konaní podľa článkov 93 a 169 Zmluvy [o ES].“ [neoficiálny preklad]

- 15 Článok 8 ods. 1 uvedeného nariadenia stanovoval, že členské štáty v súlade s vnútroštátnymi zákonmi, inými právnymi predpismi alebo správnymi opatreniami prijímú opatrenia potrebné na zabezpečenie toho, že sa operácie financované EPUZF skutočne realizovali a boli vykonané správne, na predchádzanie nezrovnalostiam a ich stíhanie, ako aj na vymáhanie súm stratených v dôsledku nezrovnalostí alebo nedbanlivosti.
- 16 Článok 8 ods. 2 toho istého nariadenia stanovoval, že v prípade, ak nebude vymožená celá suma, znáša finančné dôsledky nezrovnalostí alebo nedbanlivosti Únia, s výnimkou dôsledkov nezrovnalostí alebo nedbanlivosti, ktoré možno pripísať správnym orgánom alebo iným úradom a agentúram členských štátov. Podľa posledného pododseku tohto ustanovenia „vymožené sumy budú prevedené na akreditované platobné agentúry, ktoré ich odpočítajú z výdavkov financovaných [z EPUZF]. Úroky z vymáhaných alebo oneskorene zaplatených súm sa vyplatia [EPUZF]“ [neoficiálny preklad].

Portugalské právo

- 17 Zo spisu predloženého Súdnu dvoru vyplýva, že portugalské právo nestanovuje osobitnú premlčaciu dobu na vymáhanie neoprávnene získaných vývozných náhrad v tomto členskom štáte v prospech rozpočtu Únie. Článok 309 Občianskeho zákonníka stanovuje všeobecnú dvadsaťročnú premlčaciu dobu, pričom článok 304 ods. 1 tohto zákonníka uvádza:

„Pokiaľ premlčacia doba uplynie, oprávnená osoba má možnosť odmietnuť vykonávať plnenie alebo akýmkoľvek prostriedkami brániť výkonu premlčaného práva.“

- 18 Zákonný dekrét č. 155/92 z 28. júna 1992 upravuje režim finančnej správy štátu. Jeho článok 36 stanovuje okrem iného spôsobu vymáhania verejných finančných prostriedkov, ktoré sa majú vrátiť do štátnej pokladnice.

- 19 Článok 40 tohto zákonného dekrétu stanovuje:

„1 – Povinnosť vrátiť vyplatené sumy sa premlčí päť rokov po ich získaní.

2 – Uvedená doba sa prerušuje alebo pozastavuje, ak sa vyskytne všeobecný dôvod na prerušenie alebo pozastavenie premlčania.“

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

- 20 Zo spisu predloženého Súdnu dvoru vyplýva, že Cruz & Companhia je spoločnosťou, ktorá sa zaoberá predajom vín, liehovín a ich derivátov. V rámci svojej činnosti táto spoločnosť počas hospodárskeho roka 1995 viackrát vyviezla víno do Angoly za nižšiu cenu, než by dostala, ak by toto víno predala na trhu v Únii. Cruz & Companhia požiadala Instituto Nacional de Garantia Agrária (Národný poľnohospodársky záručný inštitút, ďalej len „INGA“) o zaplatenie vývozných náhrad a na tento účel predložila vyhlásenia na povolenie vývozu.
- 21 V priebehu roka 2004 INGA požiadala Cruz & Companhia o vrátenie neoprávnene získaných vývozných náhrad vo výške 634 995,78 eura.
- 22 V roku 2005 INGA podal proti spoločnosti Cruz & Companhia žalobu na vymoženie tejto pohľadávky.

- 23 Rozsudkom z 28. decembra 2011 Tribunal Administrativo e Fiscal de Viseu (Správny a daňový súd vo Viseu, Portugalsko) zamietol odvolanie spoločnosti Cruz & Companhia smerujúce proti vymoženiu uvedenej pohľadávky, keďže zastával názor, že táto pohľadávka s ohľadom na dvadsaťročnú dobu stanovenú v článku 309 Občianskeho zákonníka nebola premlčaná.
- 24 Cruz & Companhia podala proti tomuto rozsudku dovolanie na Supremo Tribunal Administrativo (Najvyšší správny súd). V podstate tvrdí, že uplatnenie všeobecnej dvadsaťročnej premlčacej doby zo strany príslušného vnútroštátneho orgánu pri vymáhaní vývozných náhrad za víno poskytnutých počas hospodárskeho roka 1995 porušuje právo Únie, ktoré je v portugalskom právnom poriadku priamo uplatniteľné, ako aj zásadu právnej istoty, zásadu zákazu diskriminácie sporov Spoločenstva oproti vnútroštátnym sporom a zásadu proporcionality. V tomto ohľade Cruz & Companhia tvrdí, že vo veci, ktorá sa jej týka, sa mala uplatniť štvorročná premlčacia doba stanovená v článku 3 ods. 1 nariadenia č. 2988/95, keďže portugalské právne predpisy nestanovovali osobitnú dlhšiu dobu v zmysle odseku 3 tohto článku. Na podporu svojej argumentácie sa odvoláva najmä na záver, ktorý vyplýva z rozsudku Ze Fu Fleischhandel a Vion Trading (C-201/10 a C-202/10, EU:C:2011:282).
- 25 Okrem iného sa Cruz & Companhia domnieva, že pokiaľ by sa vo veci, o ktorej rozhoduje vnútroštátny súd, mohla uplatniť dlhšia vnútroštátna premlčacia doba na základe článku 3 ods. 3 nariadenia č. 2988/95, touto lehotou by mala byť päťročná doba stanovená v článku 40 zákonného dekrétu č. 155/92 z 28. júna 1992 týkajúceho sa konania o nezrovnalostiach poškodzujúcich vnútroštátne finančné záujmy Portugalskej republiky, keďže zásada zákazu diskriminácie bráni tomu, aby sa na konanie o nezrovnalostiach poškodzujúcich finančné záujmy Únie vzťahovala štyrikrát dlhšia premlčacia doba, než je doba, ktorá sa uplatňuje na obdobné vnútroštátne situácie.
- 26 IFAP v podstate tvrdí, že premlčacia doba stanovená v článku 3 nariadenia č. 2988/95 sa neuplatňuje na konania o nezrovnalostiach uskutočňované vo forme správnych opatrení v zmysle článku 4 tohto nariadenia. Pravidlá v oblasti premlčania obsiahnuté v tomto článku 3 sa týkajú len konaní vedených na účely uloženia správnych sankcií v zmysle článku 5 uvedeného nariadenia.
- 27 Vnútroštátny súd konštatuje, že rozsudok Tribunal Administrativo e Fiscal de Viseu z 28. decembra 2011 je v súlade s jeho ustálenou judikatúrou, podľa ktorej premlčacou dobou na vrátenie vývozných náhrad nebola doba stanovená v článku 40 zákonného dekrétu č. 155/92, ale všeobecná dvadsaťročná doba stanovená v článku 309 Občianskeho zákonníka.
- 28 Vnútroštátny súd však má v súvislosti s vecou, o ktorej rozhoduje, pochybnosti, pokiaľ ide o uplatniteľnosť premlčacej doby stanovenej v článku 3 ods. 1 nariadenia č. 2988/95. Konkrétne sa pýta, či sa toto ustanovenie uplatňuje výlučne na vzťahy medzi Úniou a vnútroštátnou platobnou agentúrou vyplácajúcou poľnohospodársku pomoc, alebo aj na vzťahy medzi touto platobnou agentúrou a príjemcom pomoci, ktorá sa považuje za neoprávnene získanú. Tento súd sa takisto pýta, či sa táto štvorročná premlčacia doba uplatňuje nielen na správne sankcie uvedené v článku 5 nariadenia č. 2988/95, ale aj na správne opatrenia uvedené v článku 4 tohto nariadenia.
- 29 Za týchto podmienok Supremo Tribunal Administrativo rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:
- „1. Uplatňuje sa premlčacia doba na začatie konania podľa článku 3 ods. 1 nariadenia [č. 2988/95] výlučne na vzťahy medzi Úniou a... [vnútroštátnou] platobnou agentúrou vyplácajúcou pomoc Únie, alebo aj na vzťahy medzi... [vnútroštátnou] platobnou agentúrou vyplácajúcou pomoc Únie a... príjemcom pomoci, ktorá sa považuje za neoprávnene vyplatenú?
 2. Ak sa dospeje k záveru, že premlčacia doba stanovená v článku 3 ods. 1 nariadenia č. 2988/95 sa uplatní aj na vzťahy medzi [vnútroštátnou] platobnou agentúrou vyplácajúcou pomoc a príjemcom pomoci, ktorá sa považuje za neoprávnene vyplatenú, možno z toho vyvodiť, že táto

premlčacia doba sa uplatňuje iba v prípade „správnych sankcií“ v zmysle článku 5 nariadenia č. 2988/95, alebo aj vtedy, keď ide o „správne opatrenia“ v zmysle článku 4 ods. 1 toho istého nariadenia, konkrétne o vrátenie neoprávnene získaných súm?“

O prejudiciálnych otázkach

O relevantnosti odpovedí na vyriešenie sporu vo veci samej

- 30 Portugalská vláda vo svojich pripomienkach tvrdila, že spor vo veci samej nemožno vykladať s ohľadom na ustanovenia nariadenia č. 2988/95, keďže nejde o premlčaciu dobu na začatie správnych konaní, ale o konania o výkone rozhodnutia o vrátení pomoci, ktorá bola spoločnosti Cruz & Companhia neoprávnene poskytnutá, teda o konanie o vymáhaní pohľadávky. Na systém premlčania na začatie konania stanovený v článku 3 tohto nariadenia sa teda vo fáze výkonu právoplatného súdneho rozhodnutia o povinnosti vrátiť pomoc nemožno odvolávať. V dôsledku toho odpovede na položené otázky podľa nej nie sú na vyriešenie sporu vo veci samej relevantné.
- 31 Ako síce zdôrazňuje táto vláda, nariadenie č. 2988/95 nestanovuje lehotu na výkon vnútroštátneho rozhodnutia, ktorým sa stanovuje „správne opatrenie“ v zmysle tohto nariadenia.
- 32 Treba pripomenúť, že podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora pri otázkach týkajúcich sa výkladu práva Únie položených vnútroštátnym súdom v rámci právnej úpravy a skutkových okolností, ktoré tento súd vymedzí na vlastnú zodpovednosť a ktorých správnosť Súdnemu dvoru neprináleží preverovať, platí prezumpcia relevantnosti. Zamietnutie návrhu vnútroštátneho súdu Súdny dvorom je možné len vtedy, ak je zjavné, že požadovaný výklad práva Únie nemá nijakú súvislosť s existenciou alebo predmetom sporu vo veci samej, pokiaľ ide o hypotetický problém, alebo ak Súdny dvor nedisponuje skutkovými a právnymi podkladmi potrebnými na užitočnú odpoveď na otázky, ktoré mu boli položené (rozsudky Pfleger a i., C-390/12, EU:C:2014:429, bod 26, ako aj Melki a Abdeli, C-188/10 a C-189/10, EU:C:2010:363, bod 27 a citovanú judikatúru).
- 33 V tejto veci však z návrhu na začatie prejudiciálneho konania výslovne vyplýva, že vnútroštátny súd rozhodol s prihliadnutím na to, že Cruz & Companhia sa vo svojom opravnom prostriedku nedovoľovala priamo premlčania dlhu, ktorý sa od nej vymáhal, ale premlčania „povinnosti vrátiť vyplatené sumy“ v dôsledku konania, ktoré nasledovalo po konštatovaní nezrovnalostí. Vnútroštátny súd tak kladie svoje otázky, aby sa v podstate určilo, v akom rozsahu sa nariadenie č. 2988/95 z časového hľadiska vzťahuje na činnosť správneho orgánu smerujúcu k prijatiu správneho opatrenia na vymáhanie pohľadávky, ktorá bola neoprávnene získaná z rozpočtu Únie.
- 34 Za týchto podmienok treba odpovedať na prejudiciálne otázky, ktoré položil Supremo Tribunal Administrativo.

O veci samej

O prvej otázke

- 35 Svojou prvou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa článok 3 nariadenia č. 2988/95 má vykladať v tom zmysle, že sa uplatňuje na konania začaté vnútroštátnymi orgánmi voči príjemcom pomoci Únie po tom, ako vnútroštátny orgán zodpovedný za vyplácanie vývozných náhrad v rámci EPUZF konštatoval nezrovnalosti.

- 36 V tomto ohľade treba pripomenúť, že podľa článku 2 nariadenia č. 729/70 sú v rámci spoločnej poľnohospodárskej politiky náhrady pri vývoze do tretích krajín, ktoré sú poskytované podľa predpisov práva Únie v rámci spoločnej organizácie poľnohospodárskych trhov, financované na základe článku 1 ods. 2 písm. a) tohto nariadenia.
- 37 Podľa článku 4 uvedeného nariadenia členské štáty určia orgány, úrady a agentúry, ktoré sú oprávnené vyplácať výdavky uvedené v článkoch 2 a 3 tohto nariadenia. Musia Komisii oznámiť predovšetkým administratívne a účtovné podmienky, za ktorých sa uskutočňujú platby súvisiace s vykonávaním predpisov práva Únie v rámci spoločnej organizácie poľnohospodárskych trhov. Článok 5 tohto nariadenia upravuje spôsob, akým Komisia v rámci postupu schválenia účtov EPUZF schvaľuje preddavky vyplatené vnútroštátnymi orgánmi, úradmi a agentúrami.
- 38 Podľa článku 8 ods. 1 nariadenia č. 729/70 členské štáty v súlade s vnútroštátnymi zákonmi, inými právnymi predpismi alebo správными opatreniami prijímajú opatrenia potrebné na zabezpečenie toho, aby sa operácie financované EPUZF skutočne realizovali a boli vykonané správne, na predchádzanie nezrovnalostiam a ich stíhanie, ako aj na vymáhanie súm stratených v dôsledku nezrovnalostí alebo nedbanlivosti. Ak sa sumy nepodarí vymôcť úplne, finančné následky nezrovnalostí alebo nedbalosti znáša Únia, s výnimkou následkov nezrovnalostí alebo nedbalosti, ktoré možno pripísať správny orgánom alebo iným úradom a agentúram členských štátov. Takto vymožené sumy budú vyplatené platobným agentúram a budú odpočítané z výdavkov financovaných prostredníctvom EPUZF.
- 39 Z týchto ustanovení vyplýva, že členské štáty sú v zásade naďalej poverené stíhaním a výkonom náležitej starostlivosti pre potreby systémov poplatkov a náhrad (pozri v tomto zmysle rozsudok Mertens a i., 178/73 až 180/73, EU:C:1974:36, bod 16) a že pri výkone týchto právomocí samotné znenie článku 8 ods. 1 nariadenia č. 729/70, ktoré sa týka vymáhania súm stratených v dôsledku nezrovnalostí členskými štátmi, výslovne ukladá vnútroštátnym orgánom zodpovedným za správu poľnohospodárskych intervenčných mechanizmov Spoločenstva povinnosť vymáhať neoprávnene alebo nesprávne zaplatené sumy bez toho, aby tieto správne orgány konajúce v mene a na účet Únie mohli pri tejto príležitosti vykonávať voľnú úvahu, pokiaľ ide o možnosť požadovať či nepožadovať vrátenie neoprávnene alebo protiprávne poskytnutej pomoci (pozri v tomto zmysle rozsudok BayWa a i., 146/81, 192/81 a 193/81, EU:C:1982:146, bod 30).
- 40 V tomto ohľade príslušné vnútroštátne orgány tým, že vyžadujú vrátenie vývozných náhrad, ktoré z rozpočtu Únie neoprávnene získal hospodársky subjekt, akým je vo veci samej Cruz & Companhia, konajú v mene a na účet rozpočtu Únie a stíhajú nezrovnalosti v zmysle článku 1 nariadenia č. 2988/95, takže konajú v rámci pôsobnosti tohto nariadenia.
- 41 Vzhľadom na predchádzajúce treba na prvú otázku odpovedať tak, že článok 3 nariadenia č. 2988/95 sa má vykladať v tom zmysle, že sa uplatňuje na konania začaté vnútroštátnymi orgánmi voči príjemcom pomoci Únie po tom, ako vnútroštátny orgán zodpovedný za vyplácanie vývozných náhrad v rámci EPUZF konštatoval nezrovnalosti.

O druhej otázke

- 42 Svojou druhou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa premlčacia doba stanovená v článku 3 ods. 1 prvom pododseku nariadenia č. 2988/95 uplatní nielen v prípade konaní o nezrovnalostiach vedúcich k uloženiu správnych sankcií v zmysle článku 5 tohto nariadenia, ale aj v prípade konaní vedúcich k prijatiu správnych opatrení v zmysle článku 4 uvedeného nariadenia.
- 43 V tomto ohľade treba pripomenúť, že článok 1 ods. 1 nariadenia č. 2988/95 zavádza „všeobecnú úpravu týkajúcu sa jednotných kontrol a správnych opatrení a sankcií, ktoré sa týkajú nezrovnalostí s ohľadom na právo [Únie]“, a ako vyplýva z tretieho odôvodnenia tohto nariadenia, s cieľom „brániť vo všetkých

oblastiach činom, ktoré poškodzujú finančné záujmy [Únie]“ (rozsudky Handlbauer, C-278/02, EU:C:2004:388, bod 31, ako aj Josef Vosding Schlacht-, Kühl- und Zerlegebetrieb a i., C-278/07 až C-280/07, EU:C:2009:38, bod 20).

- 44 Článok 3 ods. 1 prvý pododsek nariadenia č. 2988/95 pritom stanovuje na začatie konania premlčaciu dobu, ktorá začína plynúť od okamihu, keď došlo k nezrovnalosti, pod ktorou sa podľa článku 1 ods. 2 tohto nariadenia rozumie „akékoľvek porušenie ustanovenia práva [Únie] vyplývajúce z konania alebo opomenutia hospodárskeho subjektu, dôsledkom čoho je alebo by bolo poškodenie všeobecného rozpočtu [Únie]“ (rozsudky Handlbauer, EU:C:2004:388, bod 32, ako aj Josef Vosding Schlacht-, Kühl- und Zerlegebetrieb a i., EU:C:2009:38, bod 21).
- 45 Z toho vyplýva, že článok 3 ods. 1 nariadenia č. 2988/95 sa uplatňuje tak na nezrovnalosti vedúce k uloženiu správnej sankcie v zmysle článku 5 tohto nariadenia, ako aj na nezrovnalosti, ktoré sú predmetom správneho opatrenia v zmysle článku 4 uvedeného nariadenia, čo je opatrenie, ktorého cieľom je odňať neoprávnene získanú výhodu, avšak bez toho, aby malo charakter sankcie (pozri v tomto zmysle rozsudky Handlbauer, EU:C:2004:388, body 33 a 34, ako aj Josef Vosding Schlacht-, Kühl- und Zerlegebetrieb a i., EU:C:2009:38, bod 22).
- 46 Pokiaľ však ide o vec samu, treba po prvé preskúmať, či sa nariadenie č. 2988/95 uplatní *ratione temporis*, keďže vývozné náhrady, ktoré Cruz & Companhia neoprávnene získala, sa vyplatili za operácie, ktoré boli uskutočnené pred nadobudnutím účinnosti tohto nariadenia.
- 47 Pred prijatím nariadenia č. 2988/95 normotvorca Únie nestanovil nijaké pravidlo premlčania uplatniteľné na vymáhanie výhod neoprávnene získaných hospodárskymi subjektmi na základe ich konania alebo opomenutia, dôsledkom čoho bolo alebo mohlo byť poškodenie všeobecného rozpočtu Únie alebo nimi spravovaných rozpočtov (rozsudok Josef Vosding Schlacht-, Kühl- und Zerlegebetrieb a i., EU:C:2009:38, bod 25).
- 48 Pred prijatím tohto nariadenia totiž museli o sporoch týkajúcich sa vrátenia neoprávnene vyplatených súm na základe práva Únie, ak neexistovali ustanovenia práva Únie, rozhodovať vnútroštátne súdy podľa svojho vnútroštátneho práva v medziach, ktoré ukladá právo Únie, v tom zmysle, že podrobnosti upravené vnútroštátnym právom nemohli prakticky znemožniť alebo nadmerne sťažiť vrátenie neoprávnene poskytnutej pomoci a že uplatnenie vnútroštátnej právnej úpravy sa muselo uskutočniť nediskriminačne vo vzťahu ku konaniam, ktorých cieľom bolo riešiť vnútroštátne spory rovnakého druhu (pozri rozsudok Josef Vosding Schlacht-, Kühl- und Zerlegebetrieb a i., EU:C:2009:38, bod 26).
- 49 Prijatím nariadenia č. 2988/95, a osobitne jeho článku 3 ods. 1 prvého pododseku, však normotvorca Únie zamýšľal vytvoriť všeobecné pravidlo o premlčaní uplatniteľné v danej oblasti a jeho prostredníctvom mienil jednak určiť minimálnu premlčaciu dobu uplatňovanú vo všetkých členských štátoch a jednak sa vzdať možnosti vymáhať sumy neoprávnene získané z rozpočtu Únie po uplynutí štyroch rokov od okamihu, keď došlo k nezrovnalosti týkajúcej sa sporných platieb (rozsudok Josef Vosding Schlacht-, Kühl- und Zerlegebetrieb a i., EU:C:2009:38, bod 27).
- 50 Normotvorca Únie tým, že prijal článok 3 ods. 1 nariadenia č. 2988/95, a bez toho, aby bol dotknutý odsek 3 tohto článku, stanovil všeobecné pravidlo premlčania, ktorým úmyselne znížil na štyri roky dobu, počas ktorej orgány členských štátov konajúce v mene a na účet Únie môžu alebo musia vymáhať neoprávnene poskytnuté výhody (rozsudok Josef Vosding Schlacht-, Kühl- und Zerlegebetrieb a i., EU:C:2009:38, bod 29), avšak s výnimkou konaní týkajúcich sa omylov a nezrovnalostí, ktorých sa dopustili samotné vnútroštátne orgány (pozri v tomto zmysle Bayerische Hypotheken- und Vereinsbank, C-281/07, EU:C:2009:6, bod 22).

- 51 Pokiaľ ide o dlhy, ktoré vznikli za účinnosti vnútroštátneho pravidla o premlčaní, ktoré podľa neho ešte neboli premlčané, nadobudnutie účinnosti nariadenia č. 2988/95 spôsobuje, že podľa článku 3 ods. 1 prvého pododseku tohto nariadenia je v zásade takýto dlh premlčaný v lehote štyroch rokov, ktorá plynie odo dňa, keď k nezrovnalostiam došlo (pozri rozsudok *Josef Vosding Schlacht-, Kühl- und Zerlegebetrieb a i.*, EU:C:2009:38, bod 31).
- 52 Za týchto okolností a podľa tohto ustanovenia treba v zásade každú sumu neoprávnene získanú hospodárskym subjektom z dôvodu nezrovnalosti, ku ktorej došlo pred nadobudnutím účinnosti nariadenia č. 2988/95, považovať za premlčanú v prípade neexistencie aktu s odkladným účinkom prijatého počas štyroch rokov po dopustení sa takejto nezrovnalosti, pričom pod aktom sa podľa článku 3 ods. 1 tretieho pododseku toho istého nariadenia rozumie akt príslušného orgánu, o ktorom je daná osoba upovedomená a ktorý sa týka vyšetrovania alebo právneho konania v súvislosti s nezrovnalosťou (pozri v tomto zmysle rozsudok *Josef Vosding Schlacht-, Kühl- und Zerlegebetrieb a i.*, EU:C:2009:38, bod 32).
- 53 Z toho vyplýva, že ak k nezrovnalosti došlo, ako v prejednávanych veciach, v priebehu roka 1995, vzťahuje sa na ňu všeobecné pravidlo stanovujúce štvorročnú premlčaciu dobu a z tohto dôvodu bude premlčaná v priebehu roka 1999 v závislosti od presného dátumu, keď došlo k uvedenej nezrovnalosti v roku 1995, avšak s výhradou možnosti ponechanej členským štátom podľa článku 3 ods. 3 nariadenia č. 2988/95 stanoviť dlhšie premlčacie doby (pozri analogicky rozsudok *Josef Vosding Schlacht-, Kühl- und Zerlegebetrieb a i.*, EU:C:2009:38, bod 33).
- 54 Po druhé treba prihliadnúť na skutočnosť, že normotvorca Únie v článku 3 ods. 3 nariadenia č. 2988/95 výslovne stanovil, že členské štáty môžu uplatňovať dlhšie premlčacie doby, než je minimálna doba štyroch rokov, ktorá je stanovená v článku 3 ods. 1. Uvedený normotvorca totiž nemienil zjednotiť lehoty uplatniteľné v tejto oblasti a v dôsledku toho nadobudnutie účinnosti nariadenia č. 2988/95 nemalo za následok, že by členské štáty boli povinné skrátiť na štyri roky premlčacie doby, ktoré uplatňovali v minulosti, keď v tejto oblasti neexistovala predchádzajúca právna úprava Únie (pozri v tomto zmysle rozsudok *Ze Fu Fleischhandel a Vion Trading*, EU:C:2011:282, bod 25).
- 55 V rámci možnosti stanovenej v článku 3 ods. 3 nariadenia č. 2988/95 si členské štáty ponechávajú širokú mieru voľnej úvahy, pokiaľ ide o stanovenie dlhších premlčacích dôb, ktoré zamýšľajú uplatňovať v prípade nezrovnalostí poškodzujúcich finančné záujmy Únie (rozsudky *Corman*, C-131/10, EU:C:2010:825, bod 54, ako aj *Ze Fu Fleischhandel a Vion Trading*, EU:C:2011:282, bod 26).
- 56 V tomto ohľade môžu dlhšie premlčacie doby, ktoré môžu členské štáty uplatniť podľa článku 3 ods. 3 nariadenia č. 2988/95, vyplývať z ustanovení všeobecného práva platných pred prijatím tohto nariadenia, takže uvedené členské štáty môžu takéto dlhšie lehoty uplatňovať na základe všeobecného ustanovenia stanovujúceho dlhšiu premlčaciu dobu ako štyri roky prostredníctvom judikatúry v oblasti vrátenia neoprávnene získaných výhod (rozsudok *Ze Fu Fleischhandel a Vion Trading*, EU:C:2011:282, bod 29).
- 57 Pre hospodársky subjekt je nepochybne jednoduchšie určiť uplatňovanú premlčaciu dobu, pokiaľ takúto dobu stanoví vnútroštátny zákonodarca v osobitne uplatniteľnej úprave v dotknutej oblasti. Pokiaľ však osobitná úprava uplatniteľná v takej oblasti, ako je vrátenie neoprávnene získaných vývozných náhrad poškodzujúcich rozpočet Únie, neexistuje, zásade právnej istoty spravidla neodporuje uplatňovanie premlčacej doby všeobecného charakteru stanovenej v občianskoprávnej úprave, ktorá je dlhšia než štvorročná lehota stanovená v článku 3 ods. 1 prvom pododseku nariadenia č. 2988/95 (pozri v tomto zmysle rozsudok *Ze Fu Fleischhandel a Vion Trading*, EU:C:2011:282, bod 33).
- 58 Takéto uplatňovanie však rešpektuje zásadu právnej istoty len v prípade, ak je dostatočne predvídateľné. V tejto súvislosti treba pripomenúť, že Súdny dvor v rámci tohto návrhu na začatie prejudiciálneho konania neprislúcha konštatovať, či takáto súdne prax existuje (pozri v tomto zmysle rozsudok *Ze Fu Fleischhandel a Vion Trading*, EU:C:2011:282, bod 34).

- 59 Okrem toho uplatnenie dlhšej vnútroštátnej premlčacej doby, ktorá je uvedená v článku 3 ods. 3 nariadenia č. 2988/95, na začatie konania o nezrovnalostiach v zmysle tohto nariadenia, nesmie zjavne presahovať hranice toho, čo je potrebné na dosiahnutie cieľa ochrany finančných záujmov Únie (pozri v tomto zmysle rozsudky *AJD Tuna*, C-221/09, EU:C:2011:153, bod 79, ako aj *Ze Fu Fleischhandel a Vion Trading*, EU:C:2011:282, bod 38).
- 60 Na jednej strane nepochybne nie je vylúčené, že pravidlo dvadsaťročnej premlčacej doby vyplývajúce z ustanovenia občianskeho práva sa môže javiť ako potrebné a primerané najmä v rámci sporov medzi súkromnými subjektmi a so zreteľom na cieľ sledovaný uvedeným pravidlom a definovaný vnútroštátnym zákonodarcom (pozri analogicky rozsudok *Ze Fu Fleischhandel a Vion Trading*, EU:C:2011:282, bod 41). Na druhej strane vzhľadom na cieľ ochrany finančných záujmov Únie nie je uplatnenie desaťročnej premlčacej doby vyplývajúcej z ustanovenia občianskeho práva predmetného členského štátu v rozpore so zásadou proporcionality (pozri v tomto zmysle rozsudok *Corman*, EU:C:2010:825, body 24, 31 a 49).
- 61 Súdny dvor už rozhodol, že so zreteľom na uvedený cieľ, pre ktorý normotvorca Únie považuje štvorročnú, či dokonca trojročnú premlčaciu dobu za dobu, ktorá je už sama osebe dostatočná na to, aby sa vnútroštátnym orgánom umožnilo začať konanie o nezrovnalosti poškodzujúcej finančné záujmy a dosiahnuť prijatie opatrenia, ako je vrátenie neoprávnene získanej výhody, sa zdá, že poskytnúť uvedeným orgánom tridsaťročnú premlčaciu dobu ide nad rámec toho, čo je nevyhnutné na správu s náležitou starostlivosťou (pozri v tomto zmysle rozsudok *Ze Fu Fleischhandel a Vion Trading*, EU:C:2011:282, bod 43).
- 62 Súdny dvor v tejto súvislosti zdôraznil, že tomuto správne orgánu pri preskúmaní správnosti platieb, ktoré sám vykonal a ktoré zafažujú rozpočet Únie, prislúcha všeobecná povinnosť náležitej starostlivosti, pretože členské štáty majú povinnosť všeobecnej starostlivosti podľa článku 4 ods. 3 ZEÚ, čo znamená, že musia promptne prijať opatrenia na odstránenie nezrovnalostí. Dať členským štátom možnosť poskytnúť uvedenému správne orgánu na jeho úkony oveľa dlhšiu lehotu, než aká je stanovená v článku 3 ods. 1 prvom pododseku nariadenia č. 2988/95, by mohlo určitým spôsobom podporovať vnútroštátne orgány v ich nečinnosti pri začatí konania o „nezrovnalostiach“ v zmysle článku 1 nariadenia č. 2988/95 a hospodárske subjekty by boli počas dlhého obdobia vystavené právnej neistote a riziku, že po uplynutí takého dlhého obdobia už nebudú schopné predložiť dôkazy o správnosti dotknutých operácií (pozri v tomto zmysle rozsudok *Ze Fu Fleischhandel a Vion Trading*, EU:C:2011:282, body 44 a 45).
- 63 Takéto úvahy platia rovnako na uplatnenie dvadsaťročnej premlčacej doby vyplývajúcej z ustanovenia Občianskeho zákonníka v prípade stíhania nezrovnalosti v zmysle článku 1 nariadenia č. 2988/95. V každom prípade totiž platí, že aj keby sa štvorročná premlčacia doba javila príliš krátka na to, aby umožnila vnútroštátnym orgánom stíhať zložitejšie nezrovnalosti, vnútroštátny zákonodarcu sa podľa odseku 3 uvedeného článku môže vždy rozhodnúť prijať úpravu stanovujúcu dlhšiu premlčaciu dobu, akou je článok 40 zákonného dekrétu č. 155/92 (pozri v tomto zmysle rozsudok *Ze Fu Fleischhandel a Vion Trading*, EU:C:2011:282, bod 46).
- 64 Treba však zdôrazniť, že v prípade neexistencie takéhoto pravidla sa nezrovnalosti, o aké ide vo veci samej, musia v súlade s judikatúrou pripomenutou v bode 53 tohto rozsudku považovať za premlčané v lehote štyroch rokov, ktorá začne plynúť odo dňa, keď k daným nezrovnalostiam došlo, pričom treba zohľadniť úkony prerušujúce premlčanie stanovené v článku 3 ods. 1 treťom pododseku nariadenia č. 2988/95 a dodržať maximálnu lehotu stanovenú vo štvrtom pododseku uvedeného článku 3 ods. 1.
- 65 Vzhľadom na predchádzajúce úvahy treba na druhú otázku odpovedať tak, že premlčacia doba stanovená v článku 3 ods. 1 prvom pododseku nariadenia č. 2988/95 sa uplatní nielen v prípade konaní o nezrovnalostiach vedúcich k uloženiu správnych sankcií v zmysle článku 5 tohto nariadenia, ale aj v prípade konaní vedúcich k prijatiu správnych opatrení v zmysle článku 4 toho istého nariadenia. Hoci článok 3 ods. 3 toho istého nariadenia umožňuje členským štátom uplatňovať premlčacie doby, ktoré

sú dlhšie než doby v trvaní troch alebo štyroch rokov stanovené v odseku 1 prvom pododseku tohto článku, ktoré vyplývajú z ustanovení všeobecného práva platných pred prijatím uvedeného nariadenia, uplatnenie dvadsaťročnej premlčacej doby ide nad rámec toho, čo je nevyhnutné na dosiahnutie cieľa ochrany finančných záujmov Únie.

O trovách

- ⁶⁶ Vzhľadom na to, že konanie pred Súdny dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (tretia komora) rozhodol takto:

1. **Článok 3 nariadenia Rady (ES, Euratom) č. 2988/95 z 18. decembra 1995 o ochrane finančných záujmov Európskych spoločenstiev sa má vykladať v tom zmysle, že sa uplatňuje na konania začaté vnútroštátnymi orgánmi voči príjemcom pomoci Únie po tom, ako vnútroštátny orgán zodpovedný za vyplácanie vývozných náhrad v rámci Európskeho poľnohospodárskeho usmerňovacieho a záručného fondu (EPUZF) konštatoval nezrovnalosti.**
2. **Premlčacia doba stanovená v článku 3 ods. 1 prvom pododseku nariadenia č. 2988/95 sa uplatní nielen v prípade konaní o nezrovnalostiach vedúcich k uloženiu správnych sankcií v zmysle článku 5 tohto nariadenia, ale aj v prípade konaní vedúcich k prijatiu správnych opatrení v zmysle článku 4 toho istého nariadenia. Hoci článok 3 ods. 3 toho istého nariadenia umožňuje členským štátom uplatňovať premlčacie doby, ktoré sú dlhšie než doby v trvaní troch alebo štyroch rokov stanovené v odseku 1 prvom pododseku tohto článku, ktoré vyplývajú z ustanovení všeobecného práva platných pred prijatím uvedeného nariadenia, uplatnenie dvadsaťročnej premlčacej doby ide nad rámec toho, čo je nevyhnutné na dosiahnutie cieľa ochrany finančných záujmov Únie.**

Podpisy